

Kunnen we hardnekkige problemen oplossen met echt grensverleggende innovaties? Laten zien dat lange termijn oplossingen beginnen met een andere visie? Dat zelfs ingrijpende innovaties vaak niet beginnen met onderzoek maar met de vraag achter de vraag? InnovatieNetwerk, initiatief van het ministerie van EZ, ontwikkelde de afgelopen jaren met beperkte middelen een breed palet aan vaak cross-sectorale innovaties op

de terreinen voeding, land- en tuinbouw en natuur en landschap. De focus ligt weliswaar op de langere termijn, maar we laten met pilots ook in de praktijk zien dat deze baanbrekende innovaties mogelijk zijn. Daarmee inspireren we anderen om ermee verder te gaan. Onderstaand een bloemlezing van wat dat de afgelopen jaren heeft opgeleverd.

Land- en tuinbouw en agribusiness

- **Kas als Energiebron;** techniek- en kennisontwikkeling om glastuinbouwkassen van energieverslindend netto energie-producerend te maken. InnovatieNetwerk is grondlegger en de inspanningen hebben geleid tot een pilot, een hoge energieambitie van de sector en een breed gedragen publiek-privaat research & development programma.
- **Bouwen met Groen en Glas;** vertaling van tuinbouwtechnologie voor de bebouwde omgeving in combinatie met veel groen. In de praktijk: ondermeer het ontwerp van Villa Flora, icoongebouw van Floriade 2013 en de nieuwbouw van Christelijke Agrarische Hogeschool Dronten.
- **Antibioticavrije Ketens;** maximaal streven naar antibioticavrije productie in varkens- en pluimveeketen. Succesvol programma waarbij Keten Duurzaam Varkensvlees nu zelfstandig verder gaat en (nagenoeg) antibioticavrij de nieuwe norm kan worden voor de sector.
- **De Koeientuin;** stalontwerp dat uitgaat van het natuurlijke gedrag van de koe. Nog in 2014 opent de eerste Koeientuin en meerdere ondernemers willen ermee aan de slag.
- **WorkisGaming;** introductie van 'gamification' om werken in de tuinbouw interessanter en leuker te maken, met winst voor werknemer en werkgever. Resultaat: prototype van het spel is op tuinbouwbedrijven getest en wordt momenteel doorontwikkeld.
- **Smartbot Agrobot;** ontwikkeling van kleinschalige robots voor de akkerbouw ter bestrijding van o.a. bodemverdichting. Stand van zaken: diverse prototypes zijn ontwikkeld door internationaal consortium en de introductie van kleinschalige robots kan rekenen op stevige steun vanuit de sector
- **ECOFERM!;** techniek- en kennisontwikkeling voor kringloopboerderij die naast vlees ook energie, algen, kroos en schoon water produceert. In 2013 opende kalverhouder met zijn bedrijf de eerste ECOFERM!
- **Meat Your Own;** het verbinden van vleesproducenten en consumenten van vlees via een in 2014 gelanceerd digitaal platform. Vleesproducenten geven openheid van zaken over hun productiewijze zodat consumenten inzicht krijgen in de herkomst van het vlees.
- **Multipurpose visserschip;** ontwerp met ondernemer voor een revolutionair modulair opgebouwd vaartuig waarmee vissers hun activiteiten kunnen uitbreiden met nevenactiviteiten zoals zoals rond windmolens en in de off shore.
- **GreenNest Hotel;** ontwerp voor een parkhotel met op iedere verdieping een andere biotoop, een nieuwe combinatie tussen tuinbouw en vrijetijdssector. De voorgenomen bouwlocatie bevindt zich aan de A9 in Amsterdam.
- **Fotonenboer;** met gecombineerde technieken kunnen melkveehouderijen energieneutraal worden. In de praktijk: het eerste Fotonenboer-bedrijf is in bedrijf en inmiddels leer-/demonstratiebedrijf van FrieslandCampina.
- **Grassal!;** door raffinage van gras wordt melkveehouderij minder afhankelijk van soja en levert het grondstoffen voor papierindustrie. Status quo: een bedrijf is inmiddels opgericht.
- **InnoFisk;** uniek project gericht op voortplanting van de paling in gevangenschap kan de redding van de paling betekenen. Momenteel vindt doorontwikkeling plaats door Glasaal BV Volendam.

Voeding

- **Smaaklessen;** ontwikkeld met Pierre Wind om kinderen kennis te laten maken met goed eten. Resultaat: toegepast op 2800 basisscholen. Als vervolg is een intensiever programma 'Kids doen Mijn eetexperiment' opgezet, dat in 2014 op ca. 100 scholen wordt geïntroduceerd.
- **Voeding en diabetes;** gericht op voorkomen en zonder medicatie bestrijden van diabetes-II, waarvoor de kosten in 2025 mogelijk oplopen tot 20 miljard€. Een groep patiënten neemt op dit moment deel aan een pilot en ervaart wat voeding voor hen kan betekenen.
- **Celebrate Food;** supermarktontwerp dat gezonde en duurzame keuzes stimuleert. De ontwikkeling van Celebrate Food heeft geleid tot opening Lazuur supermarkt in Wageningen.
- **Streektransferium Linielanding;** verbinden van snelweg en achterland dmv een wegrestaurant met producten uit de streek. De bouw langs de A27 is in volle gang en Streektransferium Linielanding opent in 2014.
- **Waardenpas/Questionmark;** ontwikkeling van boodschappeninstrument dat consument helpt producten te kiezen die beter aansluiten bij hun eigen waardenpatroon. Met middelen uit de Postcodeloterij (€ 7,5 miljoen) wordt de 'app' verder doorontwikkeld door Questionmark.

Natuur, landschap en ruimte

- **Tijdelijke Natuur;** stimuleren van natuurontwikkeling op terreinen die wachten op hun uiteindelijke bestemming. Inmiddels in praktijk op 30 plaatsen voor meer dan 2000 ha, internationale belangstelling en in 2013 bekroond met de Green Deal 'Runner up Award'.
- **Leisure Investments;** ontwikkeling van privaat innovatiefonds voor de recreatiesector. Van start in 2014.
- **Platform Crowdfunding VoorNatuur;** op het in april 2014 gelanceerde platform vinden burgers natuurprojecten die financiële middelen zoeken. Zo kan de betrokkenheid van burgers bij natuurbeheer en –ontwikkeling worden vergroot. Resultaat: in de eerste week tijd hebben meer dan 100 donateurs zich gemeld.
- **Knooperven en Nieuwe Markten;** ontwerp voor het combineren van wonen en landschapsbeheer. In Tubbergen is het eerste Knooperf nu te koop in samenwerking met gemeente en provincie. Met gemeente Smallerland wordt eerste Nieuwe Marke gerealiseerd.
- **Groengarantie;** initiatief voor garantie waarbij bewoners van huizen betalen voor een blijvend groen uitzicht en daarmee voor het landschap. Groengarantie is in 2013 gelanceerd en overgedragen aan het Nationaal Groenfonds, die implementatie verzorgt.

Meer lezen? www.innovatienetwerk.org

Tel. 070-3785653, info@innonet.agro.nl,
Croeselaan 15, Postbus 19197,
3501 DD UTRECHT